

REPUBLIKA MOZAMBIKU
Informacja o stosunkach gospodarczych z Polską

Informacje ogólne

Powierzchnia:	799,380 km ²	
Ludność:	ok. 26 mln	
Głowa państwa (prezydent):	Filipe Jacinto Nyusi	
Premier	Carlos Agostinho do Rosário	od 17 stycznia 2015 r.
Minister Gospodarki i Finansów	Adriano Maleiane	od 19 stycznia 2015 r.
Minister Spraw Zagranicznych,	Oldemiro Julio Marques Baloi	od 2015 r.
Ambasador Mozambiku w Polsce (z siedzibą w Berlinie)	Amadeu Paulo da Conceição.	od 13 stycznia 2015 r.
Ambasador RP w Mozambiku (z siedzibą w Pretorii w RPA)	Andrzej Kanthak	-
Najbliższe wybory parlamentarne	Październik 2019 rok	

Podstawowe wskaźniki makroekonomiczne

Wskaźniki	2012	2013	2014	2015	2016
PKB (w mld USD)	26,96	29,35	31,52	33,79 ^e	35,31
PKB na 1 mieszkańca (USD)	1 000	1 100	1 200	1 200	1200
PKB (wzrost w %)	7,1%	7,4%	7,4%	7% ^e	4,5% ^e
Deficyt budżetowy (% PKB)	b.d.	b.d.	b.d.	7% ^a	8,8% ^a
Dług publiczny (% PKB)	42,2%	41,1%	59,8%	75,8%	100,3%
Inflacja (w %)	b.d.	4,2%	2,7%	3,6% ^a	17,1% ^a
Eksport towarów (w mld USD)	3,5	4,123	3,92	3,605	3,132
Import towarów (w mld USD)	6,2	8,48	7,068	7,958	5,151
Bezp. inwestycje zagr. w Mozambiku (mld USD)	b.d.	5,2	6,0	b.d.	b.d.
Inwestycje bezp. Mozambiku za granicą (mld USD)	-9,0	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.

Źródło: CIA The World Factbook; ^aAfrican Economic Outlook 2016, World Investment Report,
^ewww.mozambique.opendataforafrica.org

1. Podstawowe informacje, sytuacja gospodarcza

Mozambik jest wielopartyjną republiką z jednoizbowym parlamentem – Zgromadzeniem Narodowym, w którym zasiada 250 posłów (członkowie Parlamentu wybierani są na pięcioletnią kadencję). Na czele państwa stoi prezydent wyłaniany w wyborach bezpośrednich, sprawujący swój urząd przez pięć lat (z możliwością jednokrotnej reelekcji).

Powierzchnia kraju: 799,380 km²; **ludność:** ponad 26 mln mieszkańców; **stolica:** Maputo (1,2 mln mieszk.); **język urzędowy:** portugalski.

Walutą narodową jest metical (MZN), którego oficjalny średni kurs wymiany wobec USD na dzień 21 kwietnia 2017 r. wynosił: 1 USD = 65,98 MZN.

Gospodarka kraju oparta jest głównie na rolnictwie i rybołówstwie. W Mozambiku występują duże złoża surowców mineralnych, głównie gazu oraz węgla kamiennego. Eksploatowane są także złoża marmuru, bentonitu, boksytu, granitu oraz kamieni szlachetnych.

Członkostwo w organizacjach i porozumieniach o charakterze ekonomicznym:

- Południowoafrykańska Wspólnota na rzecz Rozwoju - South African Development Community (SADC)
- Unia Afrykańska - African Union (AU)
- Światowa Organizacja Handlu - World Trade Organization (WTO)
- Międzynarodowy Fundusz Walutowy - International Monetary Found (IMF)
- Konferencja Narodów Zjednoczonych ds. Handlu i Rozwoju -United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD)
- Organizacja Narodów Zjednoczonych ds. Rozwoju Przemysłowego - United Nations Industrial Development Organization (UNIDO)
- Światowa Organizacja Własności Intelektualnej - World Intellectual Property Organization (WIPO)
- African, Caribbean, and Pacific Group of States (ACP)

2. Polityka gospodarcza

Mozambik jest jednym z najszybciej rozwijających się państw Afryki. W ostatnim czasie notuje wzrost PKB na poziomie 7,0-7,5% - (w **2014 roku wyniósł 7,4%, a zgodnie z danymi wstępnymi za rok 2015 7%**). Prognozy ekonomistów na najbliższe lata są bardzo optymistyczne. Wzrost PKB nadal ma się utrzymywać na wysokim poziomie Według Banku Światowego w 2025 roku Mozambik ma być krajem rozwijającym się o średnim dochodzie (middle-income country).

Pod koniec lat 80., rząd Mozambiku rozpoczął serię reform makroekonomicznych, mających na celu ustabilizowanie gospodarki. Doprowadziło to do znacznej poprawy sytuacji gospodarczej i przyspieszyło jej wzrost. Mimo wszystko Mozambik nadal należy do najbiedniejszych krajów świata (poniżej linii ubóstwa żyje niemal połowa obywateli).

Gospodarka kraju oparta jest głównie na rolnictwie i rybołówstwie. Występują tu duże złoża surowców mineralnych, głównie gazu oraz węgla kamiennego. Eksploatowane są także złoża marmuru, bentonitu, boksytu, granitu oraz kamieni szlachetnych

Mozambik jest państwem otwartym na **zagranicznych inwestorów**. W większości sektorów gospodarki nie istnieją żadne prawne restrykcje utrudniające zagranicznym podmiotom rozpoczęcie działalności gospodarczej. Pewne ograniczenia (np. w zakresie posiadania odpowiedniej zdolności finansowej lub technicznej) dotyczą takich branż, jak górnictwo, wydobywanie ropy i gazu, budownictwo państwowe, ochrona zdrowia, edukacja, media i telekomunikacja, sektor bankowy i ubezpieczeniowy.

3. Ramy prawno-traktatowe współpracy gospodarczej

Mozambik-UE

Mozambik należy do grupy krajów najsłabiej rozwiniętych. Z tego powodu korzysta z jednostronnych unijnych preferencji taryfowych (GSP), na podstawie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 978/2012 z dnia 25 października 2012 r.

Celem unijnego systemu GSP jest udzielanie przez UE preferencji celnych krajom rozwijającym się (DEV) i najmniej rozwiniętym (LDC), w myśl hasła „rozwój poprzez handel”. System ten ma w swoim założeniu wspierać zwalczanie ubóstwa w krajach rozwijających się i krajach najuboższych oraz promować ich zrównoważony rozwój.

W ramach systemu GSP, Mozambik korzysta z pogłębionych unijnych jednostronnych preferencji taryfowych tzw. EBA (ang. - Everything But Arms). Oznacza to, że import do UE praktycznie wszystkich towarów pochodzących z Mozambiku, poza bronią, odbywa się na zasadzie bezcłowej.

Ponadto, Mozambik wchodzi w skład ugrupowania SADC, które w lipcu 2014 r. zakończyło z UE negocjacje zmierzające do zawarcia umowy o partnerstwie gospodarczym EPA (Economic Partnership Agreements). Po zakończeniu procedur związanych zawarciem tego porozumienia i jego wejściem w życie, towary pochodzące z UE, w tym z Polski uzyskują pewien poziom preferencyjnego dostępu do rynków krajów SADC, w tym do rynku Mozambiku.

4. Wymiana handlowa z Polską (mln USD)

	2012	2013	2014	2015	2016	Dynamika <u>2015</u> <u>2016</u>	I-II. 2017	Dynamika <u>I-II.2016</u> <u>I-II.2017</u>
Eksport	7,6	13,8	8,2	19,9	38,6	193,8	15,1	348,2
Import	24,7	64,5	67,2	52,5	69,0	130,9	7,1	92,7
Obroty	32,3	78,3	75,4	72,4	107,6	148,1	22,2	185,5
Saldo	-17,1	-50,7	-58,9	32,6	-30,4	-	8,1	-

Źródło: INSIGOS

Wartość wymiany handlowej między Polską a Mozambikiem za rok 2016 kształtowała się na poziomie **107,6 mln USD**. Polski **eksport** do Mozambiku **wzrósł o 93,8%** i wyniósł **38,6 mln USD**. **Import** towarów z Mozambiku do Polski kształtował się natomiast na poziomie **69,0 mln USD** i w porównaniu do roku poprzedniego **wzrósł o 30,9%**. Warto zauważyć, iż w **pierwszych dwóch miesiącach 2017 r.** wartość polskiego eksportu do Mozambiku osiągnęła poziom **15,1 mln USD (wzrost o niemal 250% w porównaniu z analogicznym okresem 2016 r.)**. **Import** z kolei wyniósł **7,1 mln USD (spadek o niemal 8%)**.

W strukturze **polskiego eksportu do Mozambiku w 2015 r.** największymi grupami towarowymi były:

- pszenica i meslin (25,3 mln USD);
- części i akcesoria do przyrządów (4,1 mln USD);
- samochody specjalne (2,6 mln USD);
- elektrody węglowe (1,8 mln USD);
- przyrządy i urządzenia (1,8 mln USD);
- odzież używana i pozostałe artykuły używane (0,3 mln USD).

Natomiast w strukturze **polskiego importu z Mozambiku w omawianym okresie** największymi grupami towarowymi były:

- tytoń (37,7 mln USD),

- cukier trzcinowy (14,9 mln USD),
- aluminium (7,9 mln USD).

5. Współpraca inwestycyjno-kapitałowa

Z pewnością jednym z najszybciej rozwijających się sektorów gospodarki jest w Mozambiku **budownictwo**. Obserwowany boom budowlany to dowód na to, że w kraju dokonuje się gospodarcza rewolucja. Kraj trawiony przez 15 lat wojną domową jest gotowy by w ciągu najbliższej dekady stać się jednym z największych placów budowy Afryki.

Ponadto rząd Mozambiku ma ambitny plan kompletnej modernizacji i rozbudowy **infrastruktury** komunikacyjnej kraju. Planowana jest budowa nowego portu morskiego w Macuse oraz nowych linii kolejowych. Spory rozwój czeka również sektor drogowy, gdyż władze planują inwestycje, nie tylko w obrębie dużych miast, ale także na prowincji. Ma to pomóc między innymi w transporcie wydobywanego w Mozambiku węgla. Kluczowe są również inwestycje w samej stolicy i jej najbliższej okolicy.

Inwestycje w sektorze **energetycznym** mają na celu zwiększenie dostępu do energii, nie tylko mieszkańcom Mozambiku, ale również zakładom produkcyjnym i przemysłowym. Ma to być jeden z impulsów do dalszych inwestycji w tym kraju.

Ważną decyzją będą również inwestycje w sektor usług **finansowych**, który rozwija się bardzo dynamicznie. Uwarunkowane jest to przede wszystkim inwestycjami w innych sektorach. Zaznaczyć należy, iż coraz większa ilość amerykańskich i europejskich firm z branży finansowej otwiera w Mozambiku swoje oddziały.

6. Dostęp do rynku

Dla przedsiębiorcy zainteresowanego podjęciem inwestycji w Mozambiku, jednym z pierwszych kroków powinno być nawiązanie kontaktu z Centrum Promocji Inwestycji (www.cpi.co.mz), które jest rządową instytucją odpowiedzialną za promowanie zarówno lokalnych jak i zagranicznych inwestycji oraz udzielanie pomocy inwestorom. Od 2007 r. funkcjonuje także Urząd ds. Specjalnych Stref Ekonomicznych GAZEDA (www.gazeda.gov.mz), do którego warto zwrócić się o pomoc w przypadku planowania inwestycji w specjalnych strefach ekonomicznych i strefach przemysłowych: Parku Przemysłowym Beluluane (położonym w odległości 16 km od Maputo), Specjalnej Strefie Ekonomicznej Nacala (znajdującej się na północy kraju) oraz Specjalnej Strefie Ekonomicznej Manga-Mungassa (leżącej w prowincji Sofala w centralnej części kraju). W celu uzyskania licencji na wwóz towarów na rynek Mozambiku (pozwolenia odnawiane corocznie) lub eksport towarów z kraju (pozwolenia odnawiane co 5 lat) importerzy i eksporterzy muszą skontaktować się z Ministerstwem Przemysłu i Handlu (www.mic.gov.mz).

Aby ubiegać się o **ulgi podatkowe** (pomoc w ich uzyskaniu oferują obie wspomniane instytucje), zgodnie z prawem, wartość bezpośredniej inwestycji zagranicznej musi wynosić minimum 100 tys. USD. Nie ma utrudnień w repatriacji zysków dla tego typu inwestycji. Po uzyskaniu zgody ze strony CPI lub GAZEDA, inwestor ma 120 dni na rozpoczęcie wdrażania projektu, a także 90 dni na zarejestrowanie danej bezpośredniej inwestycji zagranicznej w Banku Mozambiku.

Zamówienia publiczne w większości przypadków podlegają procedurom przetargowym. Przeważnie przetargi są otwarte i nie ma teoretycznie ograniczeń w składaniu ofert. Przy większych przetargach obowiązuje klauzula pre-kwalifikacji, bądź też dopuszczane są tylko te firmy, które zostały już zarejestrowane i uznane przez organizatora przetargu. Może się okazać, że w jednym ministerstwie obowiązuje kilka różnych procedur przetargowych w zależności od danego departamentu. Firmy zagraniczne chcące wziąć udział samodzielnie w przetargu muszą być zarejestrowane w Mozambiku. Można też skorzystać z usługi miejscowej firmy, która wystąpi oficjalnie jako oferent. Przetargi w Mozambiku bywają często zapisane pod konkretnego oferenta, bądź też w rezultacie działań korupcyjnych ich warunki nie są przestrzegane. Oferent kwestionujący warunki i przebieg przetargu nie

może ich zaskarżyć do Centralnej Komisji Przetargowej lecz do sądu krajowego. Znajomość portugalskiego i lokalnych zwyczajów jest niezbędna. Przetargi rządowe publikowane są w gazecie „Noticias”.

7. Działania na rzecz rozwoju dwustronnej współpracy gospodarczej

Obecnie kluczowym działaniem na rzecz rozwoju współpracy gospodarczej z Mozambikiem są działania polskiego rządu w ramach **Projektu „Go Africa”**, którego celem jest zwiększenie polskich inwestycji w Afryce oraz wymiany handlowej, a także budowanie pozytywnego wizerunku Polski w krajach afrykańskich.

Wspomnieć także należy, że spośród wielu inicjatyw, podejmowanych na rzecz intensyfikacji kontaktów handlowych i inwestycyjnych pomiędzy Polską, a Mozambikiem istotne znacznie ma udział polskich delegacji, czy to na szczeblu rządowym, czy biznesowym w misjach gospodarczych, organizowanych przez poszczególne resorty i instytucje. Jedno z takich wydarzeń miało miejsce w dniach 28 sierpnia – 2 września 2015 r. i obejmowało szereg spotkań z przedstawicielami rządu Mozambiku, podczas których obie strony wyraziły gotowość do rozwijania wzajemnych kontaktów i korzystnej współpracy gospodarczej. Ponadto zorganizowano spotkania w ministerstwach w celu znalezienia sposobów i środków intensyfikacji stosunków dwustronnych, stwarzając okazję do omówienia obszarów wspólnego zainteresowania i mechanizmów, które umożliwią dalszą współpracę.

8. Potencjalne dziedziny współpracy

Mozambik, jak zresztą cała Afryka, staje się coraz bardziej popularnym miejscem lokowania kapitału. Pomimo, iż wciąż nie jest krajem wysoko rozwiniętym, prognozy ekonomiczne mówią jednoznacznie, iż w najbliższych latach Mozambik przeżywał będzie boom gospodarczy, a potencjał jaki ma w sobie ten kraj jest ogromny.

Sektory gospodarki, wskazywane przez Centrum Promocji Inwestycji Mozambiku jako te, które powinny szczególnie zainteresować zagranicznych inwestorów to: **turystyka, rolnictwo, rybołówstwo, przemysł: tekstylny, metalurgiczny, energetyczny; zasoby naturalne oraz inwestycje infrastrukturalne**. Mozambik jest również atrakcyjnym kierunkiem eksportu – w szczególności duże zapotrzebowanie tamtejszy rynek wykazuje na: **maszyny i samochody, materiały budowlane, meble, farmaceutyki i wyroby medyczne, odzież, napoje i paliwa**.

9. Polskie placówki ekonomiczno-handlowe w Mozambiku

Ambasada Rzeczypospolitej Polskiej w Pretorii w RPA

Ambasador: Andrzej Kanthak

Pretoria, 14 Amos Street, Colbyn, PO BOX 12277 Queenswood 0121

Tel.: +27 12 430 26 31, fax: +27 86 76 50 421

pretoria.amb.sekretariat@msz.gov.pl, www.pretoria.msz.gov.pl

Wydział Promocji Handlu i Inwestycji Ambasady RP w Pretorii z siedzibą w Johannesburgu

Kierownik Wydziału - **Andrzej Krężel**

P.O.Box 1547, Houghton 2041, Republika Południowej Afryki

Tel. +27 -11- 788-6597 Fax: +27-11- 442-5375

johannesburg@trade.gov.pl office@poltrade.org.za www.johannesburg.trade.gov.pl

Konsulat Honorowy Rzeczypospolitej Polskiej w Maputo

konsul honorowy: **Alberto T. Mabjaia** (język konsula polski, portugalski, angielski)

Mozambik, Maputo, Rua Sambene Ousmane 39 , P.O. Box 4478

Tel.: +258 21 32 91 11 Fax: +258 21 32 91 11 consulado_rp@wp.pl

10. Placówka Mozambiku w Rzeczypospolitej Polskiej

Ambasador: **Amadeu Paulo da Conecção**

Embassy of the Republic of Mozambique

Stromstrasse 47 10551 Berlin

Tel. +49(0)30-39876500/1/2

Info@embassy-of-mozambique.de

Fax +49(0)30-39876503

<http://www.embassy-of-mozambique.de/>

Na podstawie danych:

MG; MSZ; GUS; CIA The World Factbook; AfDB, OECD, UNDP African Economic Outlook 2016; UNDP World Investment Report; Przewodnik inwestycyjny Kancelarii Macedo Vitorino & Associados przy współpracy z WPHI Ambasady RP w Lizbonie